

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi (HE 220/2018 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Marjaana Maisonlahti, sosiaali- ja terveysministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Timo Meling, työ- ja elinkeinoministeriö
- erikoistutkija Tuomas Matikka, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- lakimies Eeva Vartio, Kansaneläkelaitos
- ekonomisti Heikki Taulu, Akava ry
- asiantuntija Mikko Räsänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- sosiaaliasioiden päällikkö Pirjo Väänänen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- toiminnanjohtaja Niina Jussila, Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- Suomen Yrittäjät ry
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- Työttömien Keskusjärjestö ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia.

Työttömyysturvalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lyhytkestoiseen palkkatyöhön tai osaaikaiseen palkkatyöhön työllistyvän työnhakijan ansaitsema tulo soviteltaisiin yhteen työttömyysetuuden kanssa sinä etuuden hakujaksona, jonka aikana tulo maksetaan. Esityksessä ehdotetaan myös tehtäviksi täsmentäviä muutoksia siihen, miten toteutunutta työaikaa verrataan sovitellun etuuden saannin rajana olevaan työaikaan, joka saa olla enintään 80 prosenttia tehtävän ko-koaikaisesta työajasta.

Valiokunnan mietintö StVM 18/2018 vp

Esityksen tavoitteena on osittaisen työllistymisen ja lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistäminen. Sen tavoitteena on myös edistää kansallisesta tulotietojärjestelmästä annetun lain mukaisen tulorekisterin käytettävyyttä tilanteessa, jossa työttömyysetuus maksetaan soviteltuna.

Esitys liittyy vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2019.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan muutoksia sovitellun työttömyysetuuden maksatukseen osittaisen työllistymisen ja lyhytkestoisen työn vastaanottamisen kannustimien parantamiseksi. Lisäksi tavoitteena on edistää tulosrekisterin käytettävyyttä sovitellun työttömyysetuuden maksatuksessa. Valiokunta pitää esityksen tavoitteita tärkeinä ja kannattaa ehdotettuja muutoksia.

Esityksen mukaan lyhytkestoiseen tai osa-aikaiseen palkkatyöhön työllistyvän työnhakijan ansaitsema tulo soviteltaisiin yhteen työttömyysetuuden kanssa sinä etuuden hakujaksona, jona aikana tulo maksetaan. Tällä hetkellä työttömyysetuuden ja työnhakijan tulo sovitellaan yhteen sinä etuuden hakujaksona, jona tulo on ansaittu. Tämä on johtanut siihen, että työttömyysetuus on soviteltu jo ansaitun tulon perusteella, vaikka tulo ei olisi vielä henkilön käytettävissä. Maksuperusteiseen sovitteluun siirtymisen johdosta työttömyysetuus kohdistuisi ajoille, jolloin palkkatulo on jäänyt pienemmäksi.

Valiokunta pitää muutosta perusteltuna, koska se selkeyttää sovitellun työttömyyspäivärahan maksatusta ja tekee siitä työttömän kannalta oikeudenmukaisemman ja ymmärrettävämmän. Maksettavan sovitellun päivärahan määrä ei muutu, mutta etuus kohdistuisi tulojen kannalta ajallisesti nykyistä tarkoituksenmukaisemmin. Lisäksi muutos vähentää lyhytkestoisesta tai osa-aikaisesta työllistymisestä aiheutuvia katkoksia ja viiveitä työttömyysetuuden maksatuksessa ja parantaa näin ollen työttömän kannustimia ottaa vastaan tilapäistä tai lyhytkestoista työtä.

Työn vastaanottamisen kannusteiden parantamisen lisäksi valiokunta pitää hyvänä, että maksuperusteiseen sovitteluun siirtyminen edistää kansallisen tulorekisterin käytettävyyttä, koska tulorekisteriä voitaisiin käyttää palkkatiedon lähteenä. Tulorekisterin käytettävyyden parantaminen vähentää työttömyysetuuden maksajien hallinnollista taakkaa. Järjestelmän selkeyttäminen vähentää myös työttömyysetuuden maksajien neuvontatarvetta. Maksuperusteiseen sovitteluun siirtyminen muuttaa kuitenkin olennaisella tavalla työttömyysetuuden maksatusta, minkä vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että työttömyysetuuden maksajia ohjeistetaan muutoksista hyvissä ajoin ennen lain voimaantuloa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maksuperusteiseen sovitteluun siirtymisen vaikutusten arvioiminen luotettavasti jälkikäteen on haastavaa, koska voimaantuloa ei ole porrastettu eikä uudistuksen vaikutusta voida erottaa muista tekijöistä, kuten yleisestä työllisyyskehityksestä. Valiokunta pitää tästä huolimatta tärkeänä, että työnhakijoiden työllistymistä uudistuksen jälkeen seurataan ja että työttömyysturvajärjestelmää kehitetään edelleen mahdollisten kannustinongelmien pienentämiseksi ja työttömyysturvajärjestelmän selkeyttämiseksi.

Valiokunnan mietintö StVM 18/2018 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 220/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 30.11.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
varapuheenjohtaja Hannakaisa Heikkinen kesk
jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Anne Louhelainen sin
jäsen Ulla Parviainen kesk
jäsen Aino-Kaisa Pekonen vas
jäsen Pekka Puska kesk
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Kristiina Salonen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Martti Talja kesk
varajäsen Mia Laiho kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen